

Verslag online gesprek BZK en Provincie Zeeland

Vrijdagmiddag 30 oktober 2020

DG Chris Kuijpers duidt 3 ontwikkelingen en vraagt de Zeeuwse bestuurders te reageren:

- **We zijn geen Eén overheid maar zo moeten we wel werken: ieder vanuit eigen rol. Ook de financiële mogelijkheden zijn verschillend. Zijn we wel gelijkwaardig (genoeg)?**
- **Om regionale verschillen te honoreren is bestuurlijk maatwerk nodig; in het Huis van Thorbecke is dat complex. Hoe in te richten?**
- **We willen dichter op de burger acteren maar de complexiteit van de opgaven vraagt op veel dossiers samenwerking op regio-schaal. Waar wordt wat beslist en wie gaat waar over?**

Bestuurlijke samenwerking: hoe organiseer je integrale urgentie?

Marga Vermue, Voorzitter VGZ en burgemeester Sluis, duidt de sterke identiteit en cultuur van Zeeland. Sterke ontwikkeling van regionale bestuurskracht is mogelijk door territoriale congruentie: biedt kansen om snel te kunnen schakelen en regie te voeren op samenhangende opgaven. Het OZO (13 gemeenten, provincie en waterschap) bundelt lobbykracht (bijvoorbeeld voortgezet onderwijs en gemeentefonds). De Thorbeckebrief biedt Zeeland kansen om zich verder te ontwikkelen als regioprovincie, om bestuurlijke drukte te vermijden en om samen te werken met het rijk.

Zeeland vraagt het rijk om erkenning van eigen (specifieke) vraagstukken (woonopgave); laat de regio zelf de aanpak bepalen, en zie ons als gelijkwaardige partners. Tot slot: praat als rijk met één mond.

Discussie:

Gemeente als eerste overheid: is ons lokale bestuursstelsel opgewassen tegen actuele opgaven? (opgavegericht werken vraagt ook financiële gelijkwaardigheid)

In het OZO staat kennisdeling hoog op de agenda, gemeentesecretarissen worden ook aangehaakt. Dit maakt het bestuur krachtiger en wendbaarder (zie ook aanpak corona-crisis).

Uitvoeringskracht wordt groter als ook met maatschappelijke partners en bedrijfsleven wordt samengewerkt én met omliggende regio's (grensoverschrijdende opgaven).

BZK: géén structuurdiscussie voeren, het resultaat van de samenwerking is wat telt. Wat betreft toerusting (politiek-bestuurlijk en ambtelijk) moet zeker nog een slag gemaakt worden.

Totstandkoming van Wind in de Zeilen (compensatiepakket kazerne) biedt kansen voor toekomstige samenwerking rijk-regio: over alle departementen heen, sterke coördinatie vanuit rijk en OZO. Is de urgentie van actuele opgaven wel groot genoeg?

BZK: cruciaal is hoe we integrale urgentie organiseren. Geldt voor rijk én regio; mee te nemen in nieuw regeerakkoord!

Demografie en financiële verhoudingen (waaronder herijking gemeentefonds): tolheffing A58?

Peter Wilms (onderzoeks- en adviesbureau Significant APE) geeft aan dat Zeeland zich niet alleen demografisch maar ook ruimtelijk onderscheidt van de rest van Nederland: 2% van de bevolking woont op 7% ruimtebeslag. Het aantal inwoners in de leeftijd 85+ is 40% hoger dan het Nederlandse gemiddelde. De arbeidsmarkt kent personeelstekorten. Deze factoren werken door in de kosten voor het sociaal domein: tussen 2017 en 2019 stegen de nettolasten voor de Zeeuwse gemeenten met 12% (hogere stijging dan elders).

De herijking gemeentefonds kent 3 uitdagingen: de specifieke kostenverhogende objectieve factoren in Zeeland, het verdeelsysteem zo simpel mogelijk houden, en het systeem goed uitleggen.

BZK kan deze uitdagingen aan en draagt zo bij aan het beter mogelijk maken van regionaal opgavegericht werken.

De tweede bijdrage van het rijk daaraan: het tekort in het sociaal domein macro aanzuiveren bij de kabinetsformatie (aannee dat gemeenten 15% goedkoper konden werken blijkt onjuist). En ten derde: creëer zo veel mogelijk financiële rust, voorspelbaarheid en stabiliteit door meerjarige afspraken te maken over de groei van het gemeentefonds. Stabiliteit boven actualiteit! Hiermee nemen we afscheid van het overlegcircuit VNG-rijk en kunnen gemeenten in de regio samen aan de slag met voldoende middelen en ruimte. Er zijn al veelbelovende initiatieven om kostenbesparing in het sociaal domein, gezamenlijke monitoring en effectieve sturingsmogelijkheden te realiseren.

Discussie:

Gemeente als eerste overheid (democratisch) is geworden tot uitvoeringsorganisatie van het rijk. Hoe verhoudt zich de gelijkwaardigheid van overheden met de grote financiële problemen bij gemeenten? Hoe uitlegbaar zijn bezuinigingen op basisvoorzieningen? Veel kosten zijn voor gemeenten lastig beheersbaar. Bovendien kampen centrumgemeenten met problematiek die voortkomt uit hun schaal (beperkt aantal inwoners) en verzorgingsgebied (te groot).

Wachten op nieuwe kabinet is niet voor alle financiële problemen de oplossing.

BZK: herijking gemeentefonds mogelijk pas vastgesteld bij nieuwe kabinet. De kunst is om met oog voor specifieke kosten het systeem eenvoudig te houden.

Kwesties sociaal domein: er is te weinig geld, gemeenten hebben ook een eigen verantwoordelijkheid (bijvoorbeeld slim aanbesteden: leren van elkaar en van fouten), toedeling van de knoppen moet door het rijk goed bekeken worden (scherper maken waar gemeenten op kunnen sturen).

Meerjarige afspraken over de omvang van het gemeentefonds bieden zekerheid, te verkiezen boven flexibiliteit.

Roep om transparantie: komt niet voort uit wantrouwen! Laat zien wat er bereikt is, wat het resultaat is van de uitgaven (doen we de goede dingen?).

Hoe te zorgen voor meer gelijkwaardigheid, tot eerlijkere verdeling te komen? Samenwerking zoals de regiodeal past niet bij het huidige financieel instrumentarium, vraagt aanpassing van de Wet financiële verhoudingen. Daarnaast moeten we sneller aan de voorkant helder maken wat bepaalde beleidskeuzen voor mede-overheden betekenen.

Zeeuwse samenwerking in het kader van wonen: de Zeeuwse Woonagenda - rijk en regio hebben elkaar nodig

Gedeputeerde Dick van der Velde roept het rijk op ook middelen beschikbaar te stellen voor de herstructurerings- en verduurzamingsopgaven in de landelijke regio's. De Woonagenda, de uitvoeringsagenda waarmee overheden, corporaties en projectontwikkelaars de woningvoorraad in balans brengen en toekomstbestendig maken, ambieert in 2040 een bij de vraag passend aanbod te hebben. Deze Woonagenda zet gemeenten sterker aan het stuur, de provincie stelt kwaliteit boven aantallen en ondersteunt met kennis en monitoring. Het rijk wordt uitgenodigd tot een toekomstige samenwerking met Zeeland, dat die hulp hard nodig heeft.

Discussie:

Groot aandeel particulier bezit maakt sturing door gemeenten beperkt.

Dilemma: plancapaciteit is vol, waar gaan starters wonen? (niet overal krimp-/ anticipeerregio's).

Rijk en regio hebben elkaar nodig: investeren in de bereikbaarheid van Zeeland biedt kansen voor de grote woningbouwopgave van het rijk.

BZK: grote waardering voor rol die provincie vervult in de woonopgave.

Bestaande voorraad (met hoog percentage eigenwoningbezit) op kwaliteit brengen en beter benutten wordt aandachtspunt richting nieuwe kabinet.

In samenwerking met ministerie IenW scherper kijken naar versterking OV in/naar zogenoemde perifere gebieden.

Financiering via kosten-baten-systematiek wringt.

Zoals de Studiegroep Interbestuurlijke en Financiële Verhoudingen constateert: de interbestuurlijke samenwerking op thema wonen en leefbaarheid moet worden geïntensiveerd.

Zeeland is er klaar voor.

Slotconclusie

Als Eén Overheid willen samenwerken betekent gelijkwaardig met elkaar omgaan: rollen en verantwoordelijkheden helder maken. Structuur volgt inhoud.

Toerusting vergt expertise op alle fronten: politiek, bestuurlijk en ambtelijk. Daarnaast: geld én bereidheid.

Urgentie en focus maken veel mogelijk.

De regio mag divers zijn, laat goede resultaten spreken.

Het OZO werkt de vertaalslag uit in een antwoordbrief op de Thorbeckebrief.

Deelnemende bestuurders:

Zeeland: Gedeputeerden Van der Maas en Van der Velden;

BZK: Kuijpers, Kroeskamp;

Burgemeesters: Mulder (Goes), Van Egmond (Reimerswaal), Vermue (Sluis), Van der Velde (Tholen), Van den Tillaar (Vlissingen);

Wethouders: De Goffau (Goes), Herselman (Kapelle), Simons (Middelburg), Joppe (Schouwen-Duiveland), Ploegaert (Sluis);

Wilms (consultant, pitch)

Voorzitter: CdK Polman